Sensurveiledning MØNA2508
Vår 2026

Jacob Høigilt
20. mai 2026

EKSAMENSOPPGAVER

1. Drøft Muslimbrødrenes tale og praksis når det gjelder demokrati og gi konkrete eksempler. Med 'Muslimbrødrene' menes her ikke bare den egyptiske organisasjonen, men også organisasjoner i andre land som deler samme ideologi.

2. Drøft i i hvilken grad religiøs tilhørighet styrer politikk i Midtøsten. Gi konkrete eksempler.

3. Drøft ulike måter islam har blitt brukt for å legitimere statsdannelser i Midtøsten og Afrika i nyere tid, altså etter 1800.

SENSURVEILEDNING - FORMALIA

Vurderingsformen er en fire timers skoleeksamen. Studentene har gjennom semesteret fått tilbud om forelesninger (10) og seminarer (4) der pensumet har blitt diskutert og utdypet og eksamensformen har blitt gjennomgått. Ingen av disse tilbudene er obligatoriske, og hele karakteren avgjøres av eksamensbesvarelsen.

Studentene skal velge én, og bare én, oppgave å besvare, og kravet er at besvarelsen skal være på ca. 2500 ord, +/- 10 prosent. Dersom oppgaven er vesentlig kortere enn kravet fører det til trekk i karakteren. Dersom besvarelsen er på 800 ord eller kortere er dette alene grunnlag for F. Det gir ingen fordel å skrive mye *mer* enn 2500 ord.

Emnet er et 2000-emne, og det forventes en noe større modenhet enn på et 1000-emne. Besvarelsene vurderes derfor ikke bare etter kunnskap og evne til å drøfte pensum, men også etter grunnleggende skrivetekniske vurderinger. Følgende elementer bidrar til karaktersettingen:

- At teksten henger godt sammen, og at den har en innledende del, en hoveddel og en konklusjon. Dessuten forventes studentene å kunne dele teksten opp i passende avsnitt for å skape en ryddig besvarelse.

- At språkføringen er adekvat. Dette vil si at teksten er skrevet på klart og tydelig bokmål, nynorsk eller engelsk. Hvis språkføringen er så svak (pga. ortografiske og grammatiske feil) at det er vanskelig å forstå hva studenten ønsker å kommunisere, er det alene grunnlag for trekk i karakteren.

- Studentenes evne til å omsette oppgaveteksten i en fornuftig formulering (enten som en påstand eller et spørsmål), og deres evne til å foreta en god avgrensning av temaet der det er hensiktsmessig.

Alle disse momentene har blitt diskutert på seminarer. Denne delen av sensurveiledningen har også blitt delt med studentene før eksamen.

SENSURVEILEDNING - INNHOLD

1. Drøft Muslimbrødrenes tale og praksis når det gjelder demokrati og gi konkrete eksempler. Med 'Muslimbrødrene' menes her ikke bare den egyptiske organisasjonen, men også organisasjoner i andre land som deler samme ideologi.

Mesteparten av Joas Wagemakers bok *The Muslim Brotherhood: Ideology, History, Descendants* er pensum. Den gir en omfattende, grunnleggende og ukontroversiell framstilling, bygget på sekundærkilder. En rekke Babylon-artikler om Muslimbrødrene og andre islamistiske organisasjoner er også på pensum, samt Rashid Ghannushis artikkel om al-Nahda som demokratisk parti *Foreign Affairs* (2016). Islamisme i alle fasetter har blitt behandlet i fire forelesninger og ett seminar.

For å få C bør en oppgave beskrive og diskutere flere av de følgende momentene:

- MB som massebevegelse, ofte oppfattet som talerør for middelklassens frustrasjoner
- Spenningen mellom shari'a som grunnlag for politikk og demokrati som suverent folkestyre
- Spenningen mellom vold (det hemmelige apparatet) og parlamentarisk deltakelse
- Hasan al-Bannas skepsis til demokratiet som styreform
- Tendensen til apologetikk: "Demokrati og modernitet finnes allerede i Koranen"
- Islamisering nedenfra og gjennom reform, kontra revolusjonære endringer ovenfra
- Spenningen mellom demokratisk innstilte reformister og radikaliserte revolusjonære i Egypt (Qutb et al.)
- De mange MB-organisasjonene som har deltatt/deltar i valg i ulike land (Marokko, Jordan, Kuwait, Palestina)
- Diskusjon om forskjellen på å være liberal og demokrat (f.eks. ved diskusjon om MBs forhold til likestilling)
- MB og avleggeres rolle og skjebne under den arabiske våren
- Hva skjer når MB-organisasjoner får/deltar i statsmakten? Tunisia, Marokko, Kuwait, Gaza og Sudan har alle blitt nevnt i forelesninger

Listen er ikke uttømmende, men dekker de fleste temaene som har blitt berørt i forbindelse med demokrati.

En besvarelse som bare inneholder et par-tre av disse punktene og gir en helt beskrivende framstilling heller enn drøfting kan høyst få D.

Det som skiller A- og B-besvarelser fra C-oppgaver, er - bredden og dybden i framstillingen - evnen til å lage et argumenterende narrativ der de ulike momentene veies mot hverandre - evnen til å strukturere teksten på en ryddig måte (har den innledning? en problemstilling? tydelig diskusjon? en konklusjon?) - en tekst som er mest mulig fri for tomme fraser og åpenbare "common sense"-argumenter, og som istedet tydelig forholder seg til pensum.

2. Drøft i hvilken grad religiøs tilhørighet styrer politikk i Midtøsten. Gi konkrete eksempler.

Pensum er kapitlene "What is Sectarianism" og "2003 and the Sectarian Wave" i Fanar Haddads bok *Understanding 'Sectarianism'* fra 2020, pluss Valbjørn og Gunning: "Sunni-centrisme, shia-islamisme og sekterisme" og Rania Maktabi: "Arabiske kvinners statsborgerskap", begge hentet fra Babylon.

Hovedbidraget på pensumet her er vanskeligere tilgjengelig enn pensumet til oppgave 1, fordi Haddad mener at sekterisme-begrepet er problematisk og bruker en del plass på det. Den empiriske "maten" til oppgaven ligger i kapitlet om invasjonen av Irak i 2003 og konsekvensene av den. Den ene forelesningen om temaet behandlet både sekterisme i Libanon, Irak i 2003 og de konfesjonelle spenningene under den arabiske våren i Bahrain og Syria.

En C-besvarelse gir noen åpenbare eksempler og har med en diskusjon om religion som styrende for politikk versus religion som et politisk verktøy for politiske aktører.

En B- eller A-besvarelse viser en forståelse for hvordan sekterisme spiller inn på ulike nivåer - i en stat, mellom stater og helt opp på region-nivå, og hvordan de ulike nivåene kan påvirke hverandre (denne diskusjonen finnes i Haddads bok). Den viser også at studenten har en god oversikt over landene i regionen der sekterisme er et spesielt aktuelt tema og hvorfor det er slik.

En D eller svakere gis til besvarelser som ikke inneholder momentene nevnt ovenfor, og som preges av misforståelser (f.eks. finnes det studenter som ikke klarer å skille etnisk konflikt fra sekterisme).

3. Drøft ulike måter islam har blitt brukt for å legitimere statsdannelser i Midtøsten og Afrika i nyere tid, altså etter 1800.

Her har studentene ganske mye å velge i. Emnet har en hel forelesning og fire artikler om tidlige statsdannelser bygget på religiøse bevegelser (wahhabismen, mahdismen i Sudan, Sanusi-ordenen i Nord-Afrika og Sokoto-kalifatet i Vest-Afrika). Iran etter 1979, Saudi-Arabia, Taliban og IS er også representert med artikler på pensum.

En C-besvarelse klarer å gi minst tre konkrete eksempler. Den inneholder flere av de følgende momentene:

- Bevissthet rundt at de tidlig-moderne bevegelsene og dagens bevegelser oppstår i helt forskjellige kontekster
- En diskusjon om det likevel finnes fellestrekk (kampen mot en eller annen type imperialisme)
- Forskjellen på person-orienterte bevegelser og doktrine-orienterte bevegelser (mahdismen versus wahhabismen, for eksempel)
- Sufisme som politisk kraft i de tidlig-moderne bevegelsene
- Tydeliggjøring av de store forskjellene mellom bevegelser som alle var "islamske" og som prøvde å opprette en type stat
- IS som islamsk svar på Sykes-Picot-avtalen: Tilbake til kalifatet!

A eller B gis til besvarelser som enten går skikkelig i dybden på de tidlig-moderne eller de samtidige bevegelsene - eller som spenner over begge og viser at studenten har god oversikt over når og hvor de ulike bevegelsene er virksomme. A- og B-oppgaver inneholder også en pensumbasert refleksjon over den store variasjonen i forståelsen og bruken av islam som ligger til grunn for de ulike statsdannelsene.